

ZBIGNIEW ŻOŁNIERKIEWICZ W 102 DNI PIESZO DOKOŁA POLSKI.

Nie wszyscy Zbąszyniacy wiedzą o tym, że w 1933 roku dwóch dzielnych mieszkańców miasta: Feliks Wojtas i Szczepan Nawrocki dokonali nie lada wyczynu przemierzając pieszo trasę wzdłuż granic Polski.

W moim posiadaniu znajduje się kronika marszu, w której znajdują się wpisy różnych urzędów państwowych, biur parafialnych, szkół i osób prywatnych. Wpisy takie były dokonywane codziennie i to w każdej zwiedzanej miejscowości. Do unikalnych odcisków należą pieczęcie z Krakowa, Lwowa, Brześcia n/Bugiem i Wilna.

Jak kronika trafiła w moje ręce? Z chwilą śmierci Feliksa Wojtasa, ludzie, u których mieszkał przesłali pozostałe po nim rzeczy (był kawalerem) do siostry zamieszkałej w Zbąszyniu. Ta z kolei, znając mnie, że kolekcjonuję pamiątki związane ze Zbąszyniem, a jednocześnie wiedząc, że mój brat Edmund, u którego w Krakowie przez kilka dni przebywał Feliks Wojtas i był jego serdecznym kolegą – postanowiła ofiarować mi powyższą kronikę.

W dniu 15 lipca 1933 r. Feliks Wojtas i Szczepan Nawrocki „obkoładowali” znanych obywateli zbąszyńskich w celu pozyskania pomocy finansowej dla zamierzonego marszu dookoła Polski.

Wyprawa doszła do skutku dzięki pomocy finansowej niżej wymienionych urzędów i osób (zachowano oryginalne zapisy):

1. Apteka pod Orłem – A.Köhler – Zbąszyń Rynek nr 5, tel.30.
2. Józef Kapuśniak – Zbąszyń, skład kolonialny.
3. Andrzej Chudzicki – Zbąszyń, towary kolonialne.
4. Eksport Drobiu i Jaj – Izydor Woźny, Zbąszyń ul. Marszałkowska 3.
5. Ludwik Woźniak – Piekarnia i Cukiernia Wiedeńska – Zbąszyń.
6. Leon Gostyński – Zbąszyń, Zakład Fryzjerski dla Pań i Panów.
7. Jan Schwartz – skład bławatów, Zbąszyń ul.Senatorska 33.
8. Michał Krause – skład kolonialny Zbąszyń ul.Senatorska 32, tel.10.
9. Urząd Pocztowy Zbąszyń 1 – Naczelnik Urzędu – Pawlaczyk.
10. Niezieliński Leon – zegarmistrz, Zbąszyń.
11. Andrzej Szczepaniak – skład towarów kolonialnych i żelaznych krótkich.
12. Czesław Brychcy – sprzedaż wódek, likierów i koniaków, Zbąszyń.
13. Florian Woźny – towary kolonialne i delikatesy, Zbąszyń, tel. 18.

14. Hotel Dworcowy – Jan Rybicki, Zbąszyń.
15. K. Kurlus – bazar, Zbąszyń.
16. PKP – Stacja Kolejowa Zbąszyń, Naczelnik Marciniak.
17. PKP – Parowozownia Zbąszyń, Klauziński.
18. Urząd Pocztowo – Telegraficzny Zbąszyń 2, naczelnik Urzędu Korus.
19. Franciszek Zaborowski.
20. Niedbała – komisarz skarbowy.
21. Stanisław Olejniczak – Kino Zbąszyńskie, ul. Senatorska 26.
22. Józef Meysner – adwokat, Zbąszyń Rynek 15, tel. 20.
23. Józef Schölzchen – skład kolonialny, Zbąszyń.
24. Kierownik Urzędu Celnego – A. Sobański – inspektor celny.
25. Katolickie Towarzystwo Robotników Polskich – Majewski.
26. Kierownik szkoły w Zbąszyniu – Wojciechowski.
27. ks. Leon Płotka – dziekan.
28. p.o. obowiązki burmistrza Zbąszynia Ferfert.

Trasa marszu wiodła wzdłuż granic Polski przedwrześniowej. Jak już wspomniałem w każdej miejscowości uzyskano potwierdzenie pobytu odciskiem pieczęci ówczesnych władz, urzędów, księży i osób prywatnych. Wklejano bardzo dużo pocztówek, widokówek i zdjęć. Łącznie odwiedziono 153 miejscowości, pokonując trasę około 2 550 km w przeciągu 102 dni.

Wymarsz nastąpił w dniu 10 lipca 1933 roku, a powrót w dniu 19 października 1933 roku.

A oto trasa pochodu:

- 10.VII** – Zbąszyń – Chobienice,
- 12.VII** – Chobienice – Brenno – Włoszakowice – Krzycko Wielkie - Świętichowa,
- 13.VII** – Świętichowa – Leszno – Bojanowo,
- 14.VII** – Bojanowo – Rawicz – Sarnowa – Miejska Górka – Dłoń – Stary Kobylin,
- 15.VII** – Stary Kobylin – Krotoszyn – Daniszyn,
- 16.VII** – dzień odpoczynku w Daniszynie,
- 17.VII** – Daniszyn – Ostrów – Antonin,
- 18.VII** – Antonin – Ostrzreszów – Kochłowy – Kępno,
- 19.VII** – Kępno – Grębanin – Opatów – Podbolesławiec – Bolesławiec,
- 20.VII** – Bolesławiec – Andrzejów – Dietrzekowice – Toplin – Praszka,
- 21.VII** – Praszka – Proina – Piątki – Przystajnia – Panka,
- 22.VII** – Panka – Herby – Herby Śląskie – Olszyna – Kalina,
- 23.VII** – dzień odpoczynku w Kalinie,
- 24.VII** – Kalina – Droniowice – Sadów – Lubliniec,
- 25.VII** – Lubliniec – Korzęcin – Bagno – Miasteczko Śląskie,
- 26.VII** – Miasteczko Śląskie – Tarnowskie Góry,
- 27.VII** – Tarnowskie Góry – Brzozowice – Kamień – Brzeziny – Michałowice,

- 28.VII – Michałowice – Nytków – Welnowiec – Katowice – Mysłowice,
 29.VII – Mysłowice – Jaworzno,
 30.VII – dzień odpoczynku w Jaworznie,
 31.VII – Jaworzno – Byczyna – Chrzanów – Trzebinia – Młoszowa,
 1.VIII – Młoszowa – Krzyżowice – Rudawa,
 2.VIII – Rudawa – Kraków,
 od 2.VIII do 6.VIII piechurzy ze Zbąszynia przebywali w Krakowie poświęcając czas na zwiedzanie Krakowa. Jak wynika z zapisów zwiedzili min. Wawel, Muzeum Narodowe, Muzeum Czartoryskich, Kościół Mariacki, Kopiec Kościuszki oraz gimnazjum męskie księży misjonarzy i zarazem małe seminarium, gdzie dyrektorem był zbąszyniak ks. Śmidoda. W czasie pobytu w Krakowie zamieszkiwali w bursie – hospicjum ks. Kuznowicza, gdzie seniorem był mój brat Edmund. Bursa ta była własnością Związku Młodzieży Przemysłowej i Rękodzielniczej.
- 7.VIII – Kraków – Wieliczka – Bochnia,
 8.VIII – Bochnia – Wojnicz – Tarnów,
 9.VIII – Tarnów – Pilzno,
 10.VIII – Pilzno – Dębica – Ropczyce – Sędziszów,
 11.VIII – Sędziszów – Łańcut,
 12.VIII – Łańcut – Przeworsk,
 13.VIII – dzień odpoczynku w Przeworsku,
 14.VIII – Przeworsk – Jarosław – Radymno – Krakowiec,
 15.VIII – Krakowiec – Jaworów,
 16.VIII – Jaworów – Janów,
 17.VIII – Janów – Lwów,
 18.VIII – Lwów – Kulików – Żółkwia,
 19.VIII – Żółkwia – Mosty Wielkie – Krystynopol,
 20.VIII – dzień odpoczynku w Krystynopolu,
 21.VIII – Krystynopol – Sokal,
 22.VIII – Sokal – Włodzimierz,
 23.VIII – Włodzimierz – Kowel,
 24.VIII – Kowel – Ratno,
 25.VIII – dzień odpoczynku w Ratnie,
 26.VIII – Ratno – Brześć n/Bugiem,
 27 i 28.VIII – odpoczynek w Brześciu n/Bugiem,
 29.VIII – Brześć n/Bugiem – Baranowice,
 30 i 31.VIII – odpoczynek w Baranowicach,
 1.IX – Baranowice – Wsielubsko – Iwin,
 2.IX – Iwin – Sobotniki,
 od 3 do 12.IX – pobyt w Sobotnikach, gdzie mieszkał brat Feliksa Wojtasa i zatrudniony był jako posterunkowy Policji Państwowej,
 13.IX – Sobotniki – Dziewierniszki gm. Lejce,
 14.IX – dzień odpoczynku w gminie Lejce,

- 15.XI** – Dzrewiernidzki – Wilno,
- 16.IX** – Wilno – Raduń – Ejszys – Zabłocie,
- 17.IX** – dzień odpoczynku w Zabłociu,
- 18.IX** - Zabłocie – Nowy Dwór – Olszyna,
- 19.IX** – Olszyna – Grodno,
- 20.IX** – Grodno – Jeziory,
- 21.IX** – Jeziory – Grodno,
- 22.IX** – Grodno – Nowy Dwór – Dąbrowa,
- 23.IX** – Dąbrowa – Suchowola,
- 24.IX** – dzień odpoczynku w Suchowoli,
- 25.IX** – Suchowola – Osowice – Białoszewo,
- 26.IX** – Białoszewo – Radziłów – Jedwabno,
- 27.IX** – Jedwabno – Łomża,
- 28.IX** – Łomża – Miastków – Ostrołęka,
- 29.IX** – Ostrołęka – Różany – Maków Mazowiecki,
- 30.IX** – Maków Mazowiecki – Przasnysz – Grudusk – Mława,
  - 1.X** – Mława – Mławka – Iłowa,
  - 2.X** – Iłowa – Działdowo – Gródki – Cibórz,
  - 3.X** – Cibórz – Lidzbark,
  - 4.X** – Lidzbark – Brodnica – Pluskowęsy,
  - 5.X** – dzień odpoczynku w Pluskowęsach,
  - 6.X** – Pluskowęsy – Kowalewo – Toruń,
  - 7.X** – Toruń – Podgórze – Przyłubie – Solec Kujawski,
  - 8.X** – Solec Kujawski – Bydgoszcz – Rynarzewo – Szubin,
  - 9.X** – dzień odpoczynku w Szubinie,
  - 10.X** – Szubin – Chodzież – Czarnków – Gulcz,
  - 11.X** – Gulcz – Wielen n/Notecią,
  - od 12 do 15.X** – pobyt w Wieleniu n/Notecią
  - 16.X** – Wielen – Kamienniki – Kwiejce – Dębowiec,
  - 17.X** – Dębowiec – Mokrzec – Międzychód – Głaszewo – Łowyń – Sienna,
  - 18.X** – Sienna – Silna – Jabłonka Stara – Trzciel,
  - 19.X** – Trzciel – Stary Folwark – Strzyżewo – Zbąszyń.

Pod datą 19.X.1933 w księdze pamiątkowej wpis p.o. burmistrza Ferferta o zgłoszeniu przez Feliksa Wojtasa o zakończeniu marszu dookoła Polski.